

Sv. Lovrene na Drav. polju. (Vabilo). Učiteljsko društvo za ptujski okraj zboruje v četrtek dne 7. sušca t. l. ob pol 11. uri dopoldne v okoliški šoli s sledečim vzporedom:

1. Zapisnik.
2. Dopisi.
3. Razne društvene zadeve.
4. Predavanje o čebeloreji (g. Wesiak).
5. Slučajnosti.

K obilni udeležbi vljudno vabi

Fr. Šorn,
t. č. predsednik.

Učiteljsko društvo za ormoški okraj zboruje dne 7. sušca 1901 ob pol 11. uri dopoldne v ormoški slovenski šoli.

Vzored:

1. Petje: „Po zimi iz šole“. (Mešan zbor).
2. Zapisnik zadnjega zborovanja.
3. Društvena poročila in dopisi.
4. „Domisljija“, predava Iro.
5. Želje in nasveti.

P. n. pevkine in pevci se prosijo, da pridejo eno uro pred zborovanjem k pevski vaji in prinesejo Mohorjevo pesmarico II. s seboj.

K mnogobrojni udeležbi vabi najvljudneje

odbor.

Izpod Solčavskih planin. Učiteljsko društvo gornjegrajskega okraja je imelo svoje zborovanje dne 2. listopada l. l. in sicer na Ljubnem. Zbralo se nas je lepo število tovarišev, gostov in prijateljev šole, med katerimi poslednjimi so bili sledeči: gospa tovarišica Lorgarjeva, gñ. tovarišica Braduška, gñ. Wudler, učiteljica ž. r. d., g. Sernc, „Forstwart“ in g. Ivan Časl senj. od Sv. Frančiška, naš prvi podporni ud. (Gl. spodaj!)

Po običajnem pozdravu, katerega sklne predsednik g. Terčak s prijateljskim „naprej“, sledil je dnevni red, katerega prva točka, zapisnik zadnjega zborovanja, se prebere in odobri. Nato nastopi tovariš g. Burdian s svojo prezanimivo razpravo „o domači šolski vzgoji sploh in kako jo naj učitelj pospešuje“. Ker nam vrli tovariš na splošno željo najbrž objavi svoj referat v „Učiteljskem Tovarišu“, ki bo to delce gotovo rad sprejel, ne navajam tukaj podrobnosti; izrekam samo željo, naj bi take vrle govore, ki sredotočijo o izreku: „Družina in šola sestriči sta dve, nobena samotna hoditi ne sme“, čulo mnogo, mnogo staršev, teh prvih odgojiteljev svojih otrok, oziroma zanemarjalec njih vzgoje, pa bi se število sovražnikov šole, ki znajo in hočejo tudi ceniti veliko vrednost iste, kmalu znatno zmanjšalo.

Tovariš g. Praprotnik nam poroča nato o letošnjem zborovanju Zaveze v Mariboru. Ker je „Učiteljski Tovariš“ poročilo o tem zborovanju že tako prinesel, omenja le nekaterih podrobnosti, kakor izvrstnega, dobro premišljenega govora ravnatelja g. Schreinerja in tudi izbornega tovariša g. Strmška. Pripomni, naj bi ta zadnji govor vsak učitelj počasi, stavek za stavkom prebiral, vse dobro premislil in se po tem tudi ravnal. Ker je pa mogoče še vendar kedo izmed cenjenih g. tovarišev, kateremu podrobnosti teh dveh govorov še niso znane in ker je vrli „Učiteljski Tovariš“ v resnici tudi vreden, da ga po svojih najboljših močeh podpiramo, zato izrazi g. Praprotnik željo, naj bi vsaka šola imela vsaj po en iztis „Učiteljskega Tovariša“, zraven enega „Popotnika“ in „Zvončka“.

Pri sledeči volitvi društvenega odbora potrdijo se stari odborniki, kateri izvolitev po hudem upiranju naposled tudi sprejmejo. Odbor je torej tudi letos sledeči: Terčak predsednik, Wudler podpredsednik in blagajnik, Kocbek in Žagar odbornika in Sirmeecki tajnik.

Sledeči prizor bil je obenem žalosten za naše društvo, hkrati pa vesel pojav, da stopamo radikalno i poštenim potom naprej, ne glede ni na desno ni na levo, osobito kadar se gre, kakor tukaj, za našo stanovsko čast i čast šole. Izključili smo namreč iz našega društva tovariša Zemljiča iz Luč, kateri je našemu stanu moralno dosti škodoval, ko je donášal nasprotnikom našim lažnjive vesti

o našem i svojem stanu, o naših i svojih tovariših.*) Na podlagi takih izjav bilo je potem lahko nasprotnikom našim blatiti učiteljstvo po svojih listih ter mu natvezti reči, kakoršnih v resnici ni in ni bilo. Seve, kdor hoče biti hlapec, mora znati tudi hlapčevati. Hlapčevalec pa je kaj lahko tudi prilizovalec, osobito ako kaže . . .

Med prosto zabavo, ki je potem našemu zborovanju sledila, pristopil je našemu društvu g. Ivan Časl, primus magister xaverianus i dober prijatelj šole in učiteljstva. kot naš prvi i podporni ud! Živel Časl! Vivant sequentes!

Književnost in umetnost.

Doktorja Franceta Prešerna poezije. Uredil skriptor L. Pintar. Natisnila in založila leta 1901. Ig. pl. Kleinmayr & Fed. Bamberg v Ljubljani. Cena v platno vezani knjigi 1.40 K, mehko vezani knjigi 1 K; po pošti 10 h več. Gg. založnika sta omogočila s to ljudsko izdajo našega Prešerna, da si vsled res zelo nizke cene nabavi poezije našega pesnika-prvaka vsaka slovenska hiša. P. i. učiteljstvo prosimo, da širi in priporoča te prekrasne poezije med narodom, ter jih naroča tudi zá-se, za učiteljske in društvene knjižnice. Čim bolj se bodo širile te poezije med našim narodom, tem lepši spomenik bo to za Prešerna ob stoletnici njegovega rojstva. Kakor vsaka knjiga, ki izide v Kleinmayer & Bambergovem založništvu, tako so tudi poezije doktorja Franceta Prešerna“ glede zunanje oblike zelo prikupljive.

Slovenska stenografija. Priredil Fr. Novak, c. kr. gimnazijski profesor. Prvi del. S to knjigo smo dobili Slovenci zistem tesnopisa, ki presega po enostavnosti in jasnosti vse dosedanje slovenske. Ker je znanje stenografije dandanes skoraj v vseh strokah potrebno, našla bo tudi izborna ta knjiga mnogo odjemalcev. Cena nevezani knjigi 3 krone.

Razglednice z lastno sliko (portretom) krasno izvršene izdeluje slovanska tvrdka E. Wograntsits, Dunaj, IX./2. Lazarethgasse 6, po vsaki fotografiji, ki se ji pošlje. Cena za eno razglednico je samo 12 krajcarjev, a naročiti se mora najmanj 10 komadov od ene slike. Čisti dobiček je namenjen družbi sv. Cirila in Metoda in opozarjamo zato čitatelje na to podjetje.

Vestnik.

Učiteljski konvikt v Ljubljani: Gdč. Ernestina Zajec, učiteljica v Zatičini nabrala v veseli družbi 6 K; g. Andrej Rapè, nadučitelj v Smledniku, nabral 5 K; g. Janko Žirovnik, nadučitelj v Št. Vidu, namesto venca na grob gospe Marije Kovač, 10 K.

Imenovanje. G. J. Schuhmeister, glavni učitelj v Solnogradu, je imenovan ravnateljem učiteljske v Celovcu.

Verska šola. Pri okrajnem sodišču v Litiji je bil obsojen g. J. Očepce, katehet v Čemšeniku in v Izlakah na 40 K, ker je v šoli otroke telesno poškodoval. Pol leta je tu, par ur ima pouka na teden, pa je tako grdo in trdosrčno ravnal z otroci, da se ne da popisati. Šle so pritožbe v Ljubljano, kjer ga bodo kmalo poučili o „verski šoli“.

Variacija po „Slov. Listu“.

Učiteljski prijatelj. Škof Hetey v Pečuhu je napravil ustanovo 50.000 K za sinove ljudskih učiteljev. Škof je tudi dal potrebna sredstva za napravo hiše, v kateri bodo stanovali štipendisti. — Žal, da pri nas nimamo takih škofov. Za enak zavod — „učiteljski konvikt“ — zbiramo že nad šest let prostovoljne darove; nabrali smo že nekaj nad 12.000 K, a iz duhovskih krogov nismo dobili niti sto kron!

Parodija „Pojasnilu“. Na 51. str. letošnjega „Učiteljskega Tovariša“ gosp. prof. Levec po svoji stari navadi spet prezirno govori pred učitelji in učiteljskimi gojenci o moji osebi in mi podtika trditev, da njegov

*) G. Z. nas zagotavlja, da tega ni storil.

„Pravopis“ nikakor ne more biti že odobren, ker ni na naslovnem listu odobrilni pristavek izrecno naveden.

G. c. kr. okrajni šolski nadzornik in realni prof. Fr. Levec je s tem zakrivil veliko nenatančnost. Namen in naslov moji opombi v „Popotniku“ ni bil dokaz, zakaj da Levčev „Pravopis“ ne more biti odobren, pač pa pojasnilo, da še ni obvezen; zakaj še ni obvezen? za vzrok sem pred vsem navedel, da še ni odobren od visokega c. kr. ministrstva za uk in bogočastje. Zdaj ponovim: Levčev „Pravopis“ še ni obvezen.

Ministrski odlok z dne 17. sušča 1899, št. 4482 se glasi: Im k. k. Schulbücherverlage in Wien ist die Schrift Slovenski pravopis (Slovenische Orthographie) von Fr. Levec erschienen und kann daselbst zum Preise von 1 K für ein gebundenes, von 90 h für ein geheftetes Exemplar bezogen werden. Prof. Levec bi moral priznati, da je njegova knjiga bila pač res odobrena za sprejem v c. kr. zalogo šolskih knjig, a da jo doslej, kljub § 8 zamašimo v ministrskem odredbenem listu med dovoljenimi ali obveznimi knjigami, dočim se nemški Pravopis nahaja tam, da o njegovi knjigi v odredbenem listu zamašimo ukaza, kakor ga je o nemškem „Pravopisu“ dalo ministrstvo z odlokom z dne 2. vel. srpana 1879, št. 4779: In den deutschen Lehr- und Lesebüchern und Lehrmitteln . . . ist die Schreibung zu gebrauchen, welche in der Schrift „Regeln und Wörterverzeichnis für die deutsche Rechtschreibung. Wien. Im k. k. Schulbücherverlage 1879“ dargelegt ist. Iz tega sledi, da Levčev „Pravopis“ še ni obvezen — kljub § 8.

To dejstvo razkriva tudi prof. Levec sam, ko pravi, da je knjiga jezikoslovcem poslana v pregled, če je še v kakem oziru revizije potrebna. Kako naj bo knjiga odobrena, ki je še v — reviziji!

Revizijo smo kljub § 8. dosegli mi „prljeki“ (jaz kot pristen prljek in še več nepristnih, n. pr. prof. Perušek, Bežek, Apih itd.), mi, ki se zdimo prof. Levcu nekaki — ljudje, ki hočemo izpodbiti to, „kar je nad tristo let veljalo v naši“ — stari književni ropotiji. O končnem uspehu sem že podvomil lanijsko leto, ker mi, taki ljudje, ne hodimo po — birojih.

G. prof. Levec ne uči pedagogike, a je, če se ne motim, že 12 let nadzornik. Pričakovali bi zatorej, da pozna ministrsko odredbo z dne 7. vinotoka 1872: „Sollte es vorkommen, dass einzelne . . . Lehrtexte zum Behufe der Zulässigkeitserklärung zwar der Behörde vorgelegt sind, die Zulässigkeit aber noch nicht ausgesprochen ist, so haben die Inspectoren nach genauer Prüfung der Texte beim k. k. Landesschulrathe die Erklärung abzugeben, ob der einstweiligen, ausnahmsweisen Verwendung dieser Bücher ein Bedenken entgegensteht oder nicht“ — skoro ves srednjesolski učiteljski stan je izrekel svoje pomisleke, a g. nadzornik ljutomersko-ptujski seveda o teh slovenskih stvarih nič ne vel. In z deželnim šolskim svetom se govori v takih slučajih, ne z okrajnimi!

Res sem pač takrat v „Popotniku“ na drugem mestu pripomnil, da imajo knjige odobrilo na naslovnem listu izrecno nevedeno, a naj si ne laska prof. Levec, da me je on poučil o tej pomoti. Brž ko sem odposlal oni rokopi, sem jo spoznal sam, pa se mi ni zdelo potrebno, o tej postranski pripombi pošiljati popravo; da človek to pogodi, zato ni treba nobene duhovitosti, treba je pogledati le kako v c. kr. založbi*) izdano berilo, pa ga ima, ta — problem! Iz tega se vidi, kako važne reči se je lotil prof. Levec, pa tudi, iz kakega nagiba je napisal „Pojasnilo“. Ker je moral dejstvo, ki sem ga konstatiral jaz, indirektno sam priznati, je dal svoji jezi

duška s — § 8., a pozabil, kar mi nebirokratski ljudje vedno pamtno, da imajo v praksi sua fata paragraphi.

Ko smo pred časom stvarno pobijali nekatere nauke njegovega „Pravopisa“, se je prof. Levec zvil v meglo molčečih višin, a zdaj je segnil po Jupitrovem blisku — paragrafu. Reči moram, da ne jaham rad paragrafov, pač pa mislim povsod in vselej pobijati vse, kar bo se mi zdelo neresnično, kratkovidno in škodljivo, pri tem pa odkrito priznati, če se zmotim.

Qui male distinguit, male docet.

Fr. Ilešič.

Pojasnilo. Notica v cenj. „Učit. Tovaršu“ z dne 20. svečna t. l. št. 6, trdeča, da je okraj šol. svet v Tolminu učitelja g. Jos. Rakovščka iz službe odpustil, mu ustavil plačo itd. ter da je upravno sodišče ukazalo, da mu mora okraj šol. svet povrniti desetmesečno plačo, pripoznati vsa dosedanja leta, petletnino itd., ne odgovarja po nikakem resnici. Dotično poročilo je hote ali nehôte tako sestavljeno, da bi nepoučen in razmer nepoznač učitelj zamogel misliti, da sta na krivici sodeložna učiteljska zastopnika in drugi udje okraj šol. sveta, kar je pa rayno nasprotno resnica.

Vdano podpisana nista poklicana braniti okraj šol. svet v Tolminu, a resnici na ljubo pojasniti in izjaviti, da ni isti kot tak nikdar g. Jos. Rakovščka iz službe odpustil, ustavil mu plačo itd. Tudi drugo ni res, da je upravno sodišče okraj šol. svet ukazalo g. Jos. Rakovščku plačo in ostale pravice povračati.

Resnica je nastopna: Gosp. Jos. Rakovšček je bil začasa prejšnjega predsedništva iz službe odpuščen brez vedenja udov okraj šol. sveta in o njegovi prošnji ostati i nadalje na svojem mestu niso udje ničesar uradno vedeli. S tem so se kršile postavne pravice ne le proti g. Jos. Rakovščku, ki je bil brez utemeljenega vzroka ob kruh, nego tudi proti udom okraj šol. sveta. Udje okraj šol. sveta storili so proti takemu kršenju postavnih pravic potrebne korake na ministrstvo. Upravno sodišče, spoznavši hibe in kršenje postave, ukazalo je, naj o tej zadevi sklepa kompetentni okraj šol. svet v Tolminu. Okraj šol. svet sledeč temu ukazu in udje z učiteljskima zastopnikoma dosledni v svojem postopanju ter zavedajoč se postave in svojih pravic, sklenili so v seji dne 21. in 22. listopada 1900, naj se g. Jos. Rakovščku povrnejo vsi dohodki in vse pravice. Ta sklep je deželni šol. svet potrdil. Torej edino vsled tega pravomočnega sklepa povrnejo se g. Jos. Rakovščku vsi dohodki in vse pravice.

V Tolminu 24. svečna 1901.

And. Vrtovec, Mat. Kenda,
učit. zastopnika.

Uradni razpisi učiteljskih služeb.

Štajersko.

Štev. 8. Na petrazredni ljudski šoli pri Kapeli (III. pl. red) je ena učiteljska služba namestiti.

Obeh deželnih jezikov zmožni prosilci naj vložijo svoje prošnje, katere je opremiti z domovinskim listom, z izpričevalom zrelostnega izpita in učne usposobljenosti do konca februarja t. l. pri krajnem šolskem svetu pri Kapeli pošta v Radinčih.

Okrajni šolski svet v Gornji Radgoni, dne 1. februarja 1901.

 Ne zabite „Učiteljskega konvikta“!

*) O drugih knjigah seveda velja moja trditev v polnem obsegu.

„Učiteljski Tovarš“ izhaja 1., 10. in 20. dne vsakega meseca ter stoji vse leto 8 K, pol leta 4 K, četrt leta 2 K. Spisi naj se blagovolijo pošiljati samo pod naslovom: Uredništvo „Učiteljskega Tovarša“ v Ljubljani. Naročnino pa prejema g. Francšek Črnogoj, nadučitelj v Ljubljani Barje). — Vse pošiljave naj se pošiljajo franke. — Oznanila in poslanice se računajo za stran 30 K, pol strani 16 K, 1/3 strani 10 K, 1/4 strani 8 K, 1/5 strani 4 K; manjši inserati po 20 h petit-vrsta. Večkratno objavljenje po dogovoru. Priloge poleg poštnine še 6 K.

Izdajatelj in odgovorni urednik Jožef Pance. — Last in založba „Zaveze avstrijskih jugoslovanskih učiteljskih društev“.

Tiska Miličeva tiskarnica v Ljubljani.